

Simona a Jana

Denne každá ošetrila 10 pacientov.

FOTO: ARCHÍV

V miestnej škole

Slovenky učili deti čistiť zúbky.

FOTO: ARCHÍV

Zo strachu pred nimi omdlievali

KOŠICKÍ ZUBÁRI POMÁHALI V EXOTICKEJ INDONÉZII

Kým iní študenti si v lete užívajú oddychové radovánky, medičky z odboru zubného lekárstva z košickej lekárskej fakulty sa rozhodli stráviť prázdniny zmysluplnejšie. Preleteli polovicu kontinentu, aby v Indonézii ošetrovali zuby miestnym ľuďom.

Študenti piateho ročníka Jana Jaceková, Simona Gáborová a Michal Lippai dva týždne dobrovoľne cestovali po chudobných oblastiach súostrovia ležiaceho v Indickom oceáne. V provizórnych stomatologických ambulanciách pomáhali ich obyvateľom zbaviť sa bolesti zubov, kazov a zlepšiť ich hygienické návyky.

Medzinárodný projekt zorganizovali indonézski študenti. Každé z dievčat v provizórnejších podmienkach za asistencie miestnych stomatológov alebo starších študentov denne ošetrovalo asi desiatich pacientov.

Namiesto plne vybaveného zubárskeho kresla vrátane špeciálnej lampy stačila „poľná ambulancia“ s umelohmotným

mi stoličkami, čelovými svetlami a základným vybavením.

„Mnoho dôchodcov dovtedy stomatológa ani nevidelo. Nikdy nemali ošetrované alebo vytrhnuté zuby. Chrup tamojších ľudí je v katastrofálnom stave,“ popisuje Simona.

Povera o vytrhnutom zube
Jane sa jedna z pacientok začala brániť, keď jej chcela vytrhnúť zub.

„Tlmočník mi preložil do angličtiny, že má strach. Existuje totiž povera, že ak jej vytrhnem zub aj s koreňom, oslepnem.“

Fakt, že tamojší ľud nie je zvyknutý na lekárske prehliadky, potvrdzovalo, že pacienti bežne odpadávajú zo strachu pred vyšetrením. Aj Simonin starší pacient zamdlel na začiatku ošetrovania. Budúce zubárky sa zhodujú, že napriek slabej osвете sú Indonézania veľmi disciplinovaní a vďační pacienti.

„Vojenské“ podmienky zneprijemňovalo aj horúce počasie a oblečenie, ktoré malo vzhľadom na prísnu vieru ženského tela zakrývať. Odporúčanie, čo a ako sa obliecť, im poskytli

miestni medi. Slovenky ho akceptovali, aby neporušili miestne zvyky.

Kuracie hlavy a jašterice

Zhoduju sa, že pobyt v Indonézii pre nich bol školou života. Slovenské príslovie „Iný kraj, iný mrav“ platí na tisíce kilometrov vzdialenú Indonéziu dvojnásobne. Dievčatá si museli zvyknúť na počasie, množstvo hmyzu, jašterice na hotelových izbách a všadeprítomné mravce.

Naučiť sa museli na miestne jedlá. „Ich strava je najmä vyprážaná a korenená. Jedla veľa sóje, ale aj kuracie hlavy či nohy, zeleniny minimum. Kuracie prsia nájdete len v top reštauráciách,“ smeje sa Simona.

Veľkou pochúťkou bolo tropické ovocie od výmyslu sveta.

Janka sa pripája, že ryžu ako hlavnú prílohu podávajú v Indonézii neochutenú a uvarenú tak, aby ju dokázali jesť rukami, keďže s príbormi zvyčajne nestolujú. Skúškou odvahy boli aj miestne záchody – stupačky. Často chýbal toaletný papier. Študentky priznávajú, že na dračku išli hygienické

vreckovky, spotrebovali ich na kvantá a z hotelov vždy brali toaletný papier.

Indonézania sú podľa medičiek chudobným národom, ale sú príliš hrdí, aby to dali verejne najavo. Sú tiež priateľskí, úctiví a pobožní.

„Slováci sa od nich odlišujú, pretože sme na tom hospodársky lepšie, ale na uliciach tu žobre viac ľudí ako v Indonézii, vážia si aj to málo, čo majú,“ porovnáva Simona.

Odvezú vás na becakoch

Jedným z častých dopravných prostriedkov sú cyklotaxiá – becaky. Dievčatá sa tiež odvážili na cesty s bicyklami. Ľudia na nich pokrikovali, usmievali sa a tleskali, keď sa prevádzali okolo. Starší, mladší alebo deti, neustále sa s nimi chceli fotiť.

Súostrovň štát je známy ako nestále geografické miesto, keďže sa nachádza na okrajoch troch tektonických dosiek. Na území krajiny leží viacero aktívnych sopiek, časté sú tam zemetrasenia. Posledné spojené s následným cunami zabilo 150-tisíc ľudí v roku 2004.

Simone i Jane písali cez in-

ternet kamaráti, ktorí tvrdili, že má podľa správ prísť veľké zemetrasenie. Keď sa na to dievčatá opýtali miestnych ľudí, tí sa len smiali.

„Jedna pani povedala, že zemetrasenia sú tu každú chvíľu a že na to sú už zvyknutí,“ vraví Simona.

„Gigi“ študentky

V Indonézii sa hovorí oficiálnym jazykom indonéžštinou, nazývanou aj bahasa. Každý z ostrovov má vlastné nárečie. Dievčatá komunikovali anglicky, ale pochytli i zopár indonéžských slov. Tak napríklad „Saya mahasiswa kedokteran gigi“ znamená „Som študentkou zubného lekárstva“.

Domáci poznali i Slovensko. Zvyčajne si ho vybavili v spojení bývalou federatívnou Československou republikou alebo sa pýtali: „Bratislava? Ice hockey?“

Popri dvoch týždňoch dobrovoľníctva sa dievčatá snažili vidieť z krajiny čo najviac. Určitý čas strávili na Bali, Janka navštívila aj Sumatru. Z pamiatok si prezreli známy budhistický chrám na hore Borobudur i najväčší hinduistický chrá-

mový komplex Prambanan.

Videli i typickú kultúrnu akciu Ramayana balet. Vykúpali sa na turistickou nepoškvrnených ostrovcích, vyšli na stále činnú sopku Merapi.

Smer Himaláje

Pozitívne zážitky povzbudili dievčatá prihlásiť sa do dobrovoľníckej akcie v Himalájach. Študenti tam v odľahlých vysokohorských oblastiach ošetrojú pacientov, učia tibetské rehoľné sestry (amchi) liečebné a preventívne metódy, pretože v zime je oblasť nedostupná.

„Územie je veľké asi ako Veľká Británia. Na jedného zubára tam pripadá 50-tisíc pacientov. Okrem pomoci by to výrazne obohatilo našu prax,“ myslia si Jana a Simona.

Do projektu je zapojených 50 fakúlt z Európy.

Na expedíciu treba 15-tisíc eur. Študenti z európskych krajín preto po svojich alma mater organizujú zbierky. Ani dievčatá nezaháľajú, na škole predávajú medikom koláče a organizujú viacero akcií, aby vyzbierali čo najviac peňazí.

KATARÍNA GÉCZIOVÁ

Prambanan

Hinduistický chrámový komplex.

FOTO: ARCHÍV

Populárne

S medičkami sa domáci fotili na každom kroku.

FOTO: ARCHÍV

Taxikár

Na becaku vás odvezie lacno.

FOTO: ARCHÍV